

Ομιλία περί της θεραπείας του δαιμονιζομένου των Γαδαρινών (Αγ. Γρηγόριος ο Παλαμάς)

Ομιλία του Αγίου Γρηγορίου Αρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης του Παλαμά, περί του: «Εξελθόντι τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν γῆν υπήντησεν αὐτῷ ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως ὃς εἶχεν δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν»

«Ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ρήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει», λέγει ὁ Κύριος. Δηλαδή υπακούει στις εντολές τοῦ θεοῦ, καὶ μετατρέπει τοὺς λόγους σε ἔργα, ζεῖ καὶ πολιτεύεται κατὰ Χριστόν, ἐκτελεῖ τὸ θέλημα τοῦ Οὐρανίου Πατρός, καὶ γίνεται «κληρονόμος μεν θεοῦ, συγκληρονόμος δε Χριστοῦ». Ὅποιος ὅμως παρακούει τὸν θεό, διαπράττει τὴν ἀμαρτίαν, καὶ ἐπιδίδεται σ' αὐτὴν ἀμετανοήτως. Εἶναι δούλος τῆς ἀμαρτίας καὶ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ ἐκ τοῦ πονηροῦ», ἀφοῦ με τὴν κακὴν προαίρεση μεταπλάσσει τὴν φύση τὴν ὁποῖαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν θεόν, καὶ τὴν ἐξομοιώνει με τὸν πατέρα τῆς ἀπωλείας. Γι' αὐτό καὶ ὁ Κύριος ἔλεγε τοὺς Ἰουδαίους, «ὕμεις ἐκ τοῦ πατρός ὑμῶν τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐτοῦ θέλετε ποιεῖν».

Αὐτοῦ τοῦ εἴδους οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀθλιότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς φανερά δαιμονιζομένους, ἔστω καὶ ἀν διαφεύγουν τὴν προσοχὴ τῶν πολλῶν.

Πράγματι, ἐνῶ οἱ δαιμονιζόμενοι κατακόπτουν τὰ σώματά τοὺς καὶ μερικές φορές βλάπτουν σωματικῶς ὁποῖους συναντοῦν, ἐκεῖνοι

που δια των πονηρών επιθυμιών έχουν εξομοιωθεί με τον αρχέκακον εχθρό, διαφθείρουν τις ψυχές τις ιδικές τους και όσων τους συναναστρέφονται απρόσεκτα. Και ενώ οι πρώτοι στον καιρό του θανάτου αποβάλλουν μαζί με το σώμα και την επήρεια των δαιμόνων, οι δεύτεροι, επειδή αμαρτάνουν αμετανοήτως, έχουν αθάνατον και αναπόβλητον την βλάβην. Επίσης, τον ενοχλούμενον φανερώς από τον δαίμονα όλοι τον λυπούμεθα όταν τον αντικρύσωμε, ενώ τον φονέα και τον φιλάργυρον, τον υπερήφανον και τον αναίσχυντον, και τον ανυπότακτον και όλους τους ομοίους των, όχι μόνον δεν τους λυπούμεθα, αλλά και τους μισούμε. Διότι ο ένας περιπίπτει στο πάθος ακουσίως, ενώ ο φιλαμαρτήμων, προσελκύει ελευθέως το κακόν, μερικές φορές μάλιστα αποκρύπτοντας την βλαπτικότητα και την κακοήθεια της νόσου του.

Επειδή όμως οι περισσότεροι άνθρωποι δεν είναι σε θέση να αντιληφθούν την εναντίον μας μανίαν του διαβόλου, από τις επιθέσεις εκείνου κατά της ψυχής και από την συνεργία του στην αμαρτία, παρεχώρησεν ο θεός να υπάρχουν και κατά το σώμα δαιμονοφόρητοι, ώστε να μάθουμε από αυτούς όλοι, πόσον φοβερά είναι η κατάσταση της ψυχής που έκαμε τούτον ένοικόν της δια των πονηρών έργων. Όταν δε ο Μονογενής Υιός του θεού, από απροσμέτρητον πέλαγος φιλανθρωπίας, έκλινεν ουρανούς και κατήλθε στην γη, για να ελευθερώσει τις ψυχές μας από την τυραννία του διαβόλου, απεδίωκε τα δαιμόνια και από τους φανερά κατά το σώμα δαιμονιζομένους. Το έκαμε αυτό για να παρουσιάσει και να επιβεβαιώσει με την φανερώς ενεργουμένην ελευθερία και ίαση, την γινομένην κρυπτώς ελευθερία και ίαση της ψυχής.

Πράγματι, και όταν εχάρισε την θεραπεία στην ψυχή του παραλυτικού, όχι μόνον δεν επευφημήθη από εκείνους που έβλεπαν μόνον τα φαινόμενα, αλλά και εβλασφημήθη. Γι' αυτό εθεράπευσε και την σωματικήν του παράλυση, για να μάθουν, όπως ο ίδιος έλεγε προς τους παρόντες, ότι «εξουσίαν έχει ο υιός του ανθρώπου επί της γης αφιέναι αμαρτίας».

Κυρίως γι' αυτό λοιπόν απομακρύνει τους δαίμονες από τους δαιμονιζομένους, για να μάθωμε ότι αυτός είναι που τους αποδιώκει και από τις ψυχές μας, και μας χαρίζει την αιωνίαν ελευθερίαν.

«Εξελθόντι γαρ εις την γην», σύμφωνα με την αναγινωσκομένην σήμερα περικοπήν του Ευαγγελίου, «υπήντησεν αυτώ ανήρ τις εκ της πόλεως, ος είχε δαιμόνια εκ χρόνων ικανών, και ιμάτιον ουκ

ενεδιδύσκετο, και εν οικία ουκ έμενεν, αλλ' εν τοις μνήμασιν». Εξήλθε, λέγει, όχι ήλθε στην ξηρά, για να δείξει ότι ήλθε με πλοίο, αφού ήδη και την θύελλα του ανέμου κατέπαυσε, και την θάλασσαν εγαλήνευσε με την επιτίμησή του. Διότι όταν από την Γαλιλαίαν επεβιβάσθη στο πλοίο με τους μαθητάς του, είπε προς αυτούς, όπως λέγει παραπάνω ο Ευαγγελιστής: «διέλθωμεν εις το πέραν». Από εδώ φαίνεται ότι προείδε το γεγονός, και από ευσπλαχνίαν ήλθεν αυτόκλητος βοηθός στον βασανιζόμενον τόσο δεινώς και πολυετώς από τους δαίμονες. Ο Λουκάς λοιπόν λέγει ότι ήταν ένας και είχε πολλά δαιμόνια, ο Μάρκος όμως ομιλεί και αυτός περί ενός, «αλλ' εν πνεύματι ακαθάρτω». Ο δε Ματθαίος ισχυρίζεται ότι ήσαν δύο μαζί και εβασανίζοντο από πολλά δαιμόνια.

Την αιτίαν δε, για την οποίαν άλλοι Ευαγγελισταί ομιλούν για έναν, άλλοι δε για περισσότερους, και δαιμονιζομένους και δαιμόνια, την εφάνερωσε και ο Λουκάς και ο Μάρκος. Διότι το ένα, το οποίον ο Μάρκος ωνόμασεν ακάθαρτον πνεύμα, εξεταζόμενο στην συνέχεια από τον Κύριον λέγει «λεγεών όνομά μοι, ότι πολλοί εσμέν». Πράγματι λεγεών είναι ορμαθός και πολυάριθμον σύστημα αγγέλων ή ανθρώπων, οι οποίοι στέκονται, μετακινούνται μαζί και αποβλέπουν και κινούνται προς ένα έργον και σκοπόν. Γι' αυτό και οι δαιμονιζόμενοι εκείνοι, επειδή ενεργούντο και εκινούντο από ένα τοιούτο σύστημα, ευρίσκοντο αδιασπάστως μαζί στα μνήματα και στα όρη, και μαζί εβασανίζοντο. Γι' αυτό άλλοτε μεν καλούνται ενικώς, άλλοτε δε πληθυντικώς, και αυτοί και τα πονηρά πνεύματα που τους ταλαιπωρούσαν.

Δεν ανεγνώρισε δε απλώς τον Ιησούν ο λεγεών δια μέσου του ανθρώπου εκείνου, αλλά και «προσέπεσε και φωνή μεγάλη ανεκραύγασε: τι εμοί και σοί, Ιησού, Υιέ του θεού του Υψίστου; Δέομαί σου, μη με βασανίσεις. Παρήγγειλε γάρ» λέγει, «ο Κύριος τω ακαθάρτω πνεύματι εξελθείν από του ανθρώπου». Έχοντας καταπλεύσει επί τούτου ο Κύριος από ευσπλαχνία στην παραλίαν εκείνην όπου ζούσε ο δαιμονιζόμενος, διέταξε μεν τον λεγεώνα των δαιμόνων να εξέλθει από τον άνθρωπο, πού όμως να απέλθει δεν του είπε. Γι' αυτό εκείνο το παμμίαιρον σμήνος των πονηρών πνευμάτων κατελήφθη από αμηχανίαν, και εφοβήθη μήπως παραδοθεί τώρα από τον Κύριο στην μέλλουσαν καταδίκη, στην προετοιμασμένην γι' αυτά γέεννα του πυρός, με την οποία θα παραδοθούν σε τελείαν ακινησίαν, αφού θα καταργηθεί κάθε ενέργειά τους. Ηναγκάσθη λοιπόν να προσέλθει, και να προσπέσει, χρησιμοποιώντας ταπεινότερα και αληθινά λόγια προς

τον Κύριον, τα οποία τον εμαρτύρησαν ότι είναι Υιός του Υψίστου. Μέσα στην πονηρία τους ενόμιζαν ότι με αυτήν την μαρτυρία, σαν με κάποιαν κολακεία, θα μεταπείσουν τον Κύριον των όλων.

Και ο Κύριος ανέχθη την μαρτυρία των δαιμόνων, προς καταρτισμόν των ευρισκομένων στο πλοίο. Διότι πριν από λίγο, βλέποντας ο κόσμος τα τόσο μεγάλα θαύματά του στην θάλασσα, έλεγαν μεταξύ τους με απορία: «τις εστίν ούτος, ότι και οι άνεμοι και η θάλασσα υπακούουσιν αυτώ»; Τώρα όμως έμαθαν ότι είναι «ο Υιός του Θεού του Υψίστου». Διότι πάντοτε, ακόμη και ο διάβολος, είναι συνεργός στην βουλήν του Θεού, όχι όμως επειδή το θέλει ούτε αποβλέποντας σ' αυτό. Γι' αυτό και κάποιος από τους θεοφόρους λέγει, ότι «το κακόν συνεργεί στο αγαθόν, όχι με καλήν προαίρεση».

Ο δε Κύριος θέλοντας να φανερώσει στους παρόντες ότι ο δαίμων που τόσο φρίττει ενώπιόν του δεν είναι ένας, αλλά πλήθος πολύ, τον ηρώτησε: «τι σοι εστίν όνομα; Ο δε είπεν, λεγεών ονομά μοι, ότι δαιμόνια πολλά εσμέν». Λέγουν ορισμένοι ότι το τάγμα του λεγεώνος αποτελείται από έξι περίπου χιλιάδες.

«Και παρεκάλουν αυτόν», λέγει, «ίνα μη επιτάξει αυτοίς εις την άβυσσον απελθείν». Βλέπεις ότι είναι ο φόβος, όπως είπαμε παραπάνω, αυτός που τους ηνάγκασε και να προσέλθουν, και να προσπέσουν, και να χρησιμοποιήσουν σχήματα και λόγια αληθινά και ταπεινότερα. Κοίταξε όμως και την Παντοκρατορικήν εξουσία του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού. Πράγματι' ο δαίμων και χωρίς να το θέλει τον εμαρτύρησε Κύριον και της άβυσσου. Και ποιος είναι αυτός που επιβλέπει άβυσσους; Βεβαίως ο καθήμενος στους ουρανούς, αυτός που περιέχει και κατευθύνει τα πάντα.

Βλέπε δε και ότι το στίφος των δαιμόνων δεν ημπορεί να μένει πουθενά, αν δεν έχει πάρει από αυτόν την άδειαν ή την παραχώρηση. Γι' αυτό και όταν προσετάχθη από τον Κύριο να φύγει, αλλά δεν έλαβε εντολήν πού να απέλθει, κατελήφθη από μεγάλην βία, και εύρε ως καταφύγιον τους χοίρους, οι οποίοι έβοσκαν στο όρος, ώστε να διαφύγει δι' αυτών. Αλλά ούτε κατ' αυτών είχε από μόνον του την εξουσία, πολύ δε περισσότερο δεν την έχει εναντίον των ανθρώπων. Διότι, λέγει «ην εκεί αγέλη χοίρων πολλών βοσκομένη εν τω όρει. Και παρεκάλεσαν αυτόν ίνα επιτρέψει αυτοίς εις εκείνους απελθείν. Και επέτρεπεν αυτοίς. Εξεληθόντα δε τα δαιμόνια από του ανθρώπου, εισήλθον εις τους χοίρους. Και όρμησεν η αγέλη των χοίρων κατά

του κρημνού εις την λίμνην και απεπνίγη». Τα δαιμόνια λοιπόν, ζητώντας δήθεν πρόφαση φυγής, και έχοντας κακοποιό προαίρεση, εζήτησαν την άδεια κατά των χοίρων, επειδή ο Σωτήρ τα εδίωκε από τους ανθρώπους. Εσυνειδητοποίησαν ότι την στιγμήν εκείνη δεν εδιώκοντο από έναν ή δύο, αλλά δια του ενός από όλους τους ανθρώπους. Και ο Κύριος τους το επέτρεψε, για να γνωρίσουμε εμείς από όσα έπαθαν οι χοίροι, ότι ούτε τον άνθρωπον εκείνον θα ελυπούντο να τον καταστρέψουν τελείως, αν δεν ανεχαιτίζοντο και πριν αοράτως από την δύναμιν εκείνου.

«Ιδόντες δε», λέγει, «οι βόσκοντες, έφυγον. Και απήγγειλαν εις την πόλιν και εις τους αγρούς το γεγονός». Λάβετε τώρα παρακαλώ στον νου σας τον άσωτον υιόν του Ευαγγελίου, που εσώθη με την απομάκρυνσιν από τους χοίρους, για να καταλάβετε ποιοι ήσαν αυτοί που έβοσκαν τους χοίρους, ή μάλλον ποιοι ομοιάζουν με αυτούς. Πράγματι ο χοιρώδης βίος εξ αιτίας της ακαθαρσίας του, συμβολίζει κάθε πονηρόν πάθος. Και χοίροι είναι κυρίως αυτοί που περιφέρουν τον ρυπωμένον από την σάρκα χιτώνα. Προϊστάμενοί τους, ένα είδος βοσκών, είναι εκείνοι που υπερέχουν από αυτούς στην ηδυπάθεια, και λαμβάνουν πρόνοιαν για την σάρκα και την δίαιτά τους, εις τρόπον ώστε να εκπληρώνουν την επιθυμία τους.

Σ' εμάς όμως δεν επιτρέπει ο χρόνος ούτε, όπως βλέπετε, ο θόρυβος του πλήθους, να ασχοληθούμε λεπτομερώς με την συνέχεια, ποία δηλαδή είναι η γύμνωσις που προκαλείται στην ψυχήν από την αμαρτία, την οποίαν υπεδήλωνε ο δαιμονιζόμενος εκείνος, και ποία η διαβίωσις στα όρη (διότι, λέγει «ιμάτιον ουκ ενεδιδύσκετο και εν οικία ουκ έμενεν, αλλ' εν τοις μνήμασι») και ποίες οι αλυσίδες, οι χειροπέδες και τα δεσμά τα οποία εκείνος έσπαζε και έφευγε διωκόμενος.

Αλλά ας αποφύγωμε και εμείς, μάλιστα οι μοναχοί, την συναναστροφή και συμβίωση με τους χοίρους. Διότι κατά το Σολομώντειον λόγιον «φθείρουσιν ήθη χρηστά ομιλίας κακαί», και ως επί το πλείστον καθέννας είναι ή γίνεται όμοιος με τους συντρόφους του. Τι το όφελος να φύγεις οριστικώς από τον κόσμο και να καταφύγεις στα αφιερωμένα στον θεόν φροντιστήρια, να εξέρχεσαι όμως καθημερινώς από αυτά και να συμφύρεσαι πάλι με τον κόσμο; Πώς, ειπέ μου, τριγυρνώντας στις αγορές θα αποφύγεις τα προσανάμματα των παθών, δια των οποίων επέρχεται ο θάνατος της ψυχής, που χωρίζει τον άνθρωπον από τον θεόν; Αυτός είναι ο θάνατος «ο αναβαίνων εις ημάς δια των θυρίδων», οι οποίες είναι μέσα μας, δηλαδή των αισθήσεων. Αυτές έγιναν

αφορμή να εκπέσουν από την αθανασία και οι προπάτορες εκείνοι.

Ας φύγουμε λοιπόν όλοι μας μακριά, άλλοι από την συμβίωση με τα κακά, έστω και αν μας φαίνεται ότι υπερτερούμε πολλών στην καταγωγή και στην δόξα και στην σωματικήν ρώμη και στον υλικόν πλούτο, και άλλοι από την ομοίωση προς τους χοίρους, λαμβάνοντας στον νου μας την λίμνην εκείνη του ασβέστου πυρός, μέσα στην οποία, φευ!, θα πέσουν όσοι αμετανοήτως υπηρετούν τις προσβολές των δαιμόνων. Και βλέποντας το βάραθρον στο οποίον κρημνίζονται όταν αποθαίνουν, όσοι μέχρι το τέλος τους ομοιάζουν ως προς τον τρόπον της ζωής με τους χοίρους, ας απομακρυνθούμε ανεπιστρόφως από τον όντως δυσώδη βίον της αμαρτίας, και ας προσέλθωμε έτσι καλώς και δικαίως στην πηγήν των μύρων, την οποία μας εχάρισεν ο θεός, και εκχύνεται δια της λάρνακος από την σωρόν του εντοπίου μας Χριστομάρτυρος (Δημητρίου).

Και αφού με την χρήση τούτων αγιασθούμε και ενισχυθούμε, να κηρύττωμε και στους αγρούς και στις πόλεις, όπου και αν είμεθα, την θειοτάτην δύναμη και ενέργειαν του θείου αυτού μύρου. Δεν εννοώ με την γλώσσα και τα λόγια (διότι ποίος δεν ήκουσε με την ιδικήν του ακοή την συρροή των θαυμάτων που γίνονται εδώ;), αλλά με την μεταβολήν της ζωής μας προς το καλλίτερον, ώστε βλέποντάς μας όλοι να ειπούν, «αύτη η αλλοίωσις της δεξιάς του Υψίστου», με την οποία δεξιάν έχει ζωγραφηθεί ο μέγας Δημήτριος, και δια της οποίας μετασχηματίζει αυτούς που τον πλησιάζουν προς το θειότερον, ώστε να έχει και στον ουρανόν συμπολίτες αυτούς που ευτύχησαν να είναι στην γη συγκάτοικοί του. Αυτό είθε να συμβεί με τις πρεσβείες εκείνου, και να επιτύχωμε όλοι τις υπεσχημένες ουράνιες μονές, και την εκεί συνοίκηση με τους αγίους, χάριτι και φιλανθρωπία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, ω πρέπει δόξα εις τους αιώνας».

Αμήν.

(13ος – 14ος αιών – ΕΠΕ Αγ. Γρηγορίου του Παλαμά, τομ. 11, σελ. 196. Από το βιβλίο “Πατερικόν Κυριακοδρόμιον”, σελίς 347 και εξής. Επιμέλεια κειμένου: Δημήτρης Δημουλάς)

Πηγή κειμένου : alopsis.gr